

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2015/5496

KARAR TARİHİ : 27/07/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

: Derneği

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)

ŞİKAYETİN KONUSU

: Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nde yer alan bir kısım düzenlemeler ile engelliler arasında bir sınıflandırma ve kategorileştirme yapıldığı iddiası hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 30.11.2015

I. USUL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1. Kurumumuza 30/11/2015 tarihinde posta yoluyla yapılan şikayet başvurusu ve ekleri, 12353 evrak numarası ile kayıt altına alınmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 24/06/2016 tarihli Ret Karar Önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde; şikayet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikayetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikayetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme koşullarında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikayet dosyasının inceleme ve araştırılmasına engel bir durum olmadığı tespit edilmiştir.

II.OLAY VE OLGULAR

A. Şikayetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. **Şikayet başvurusu, başvurusunda özetle;** Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) sağlık hizmet ve bedellerinin belirlendiği Sağlık Uygulama Tebliği'nde (SUT) yaptığı düzenleme ile, ortopedik engelli bireylere bedelleri ödenen (tekerlekli sandalye, bası yarası önleyici minder vb.) yardımcı medikal cihazlar hakkında malzemelerin nitelik ve fiyatlarının belirlendiği EK-3/C-2 ve EK-3/C-5 numarasıyla iki farklı cetvel üzerinden ödemeler yapılması yoluna gidildiğini, buna göre engelli sigortalılara sadece EK-3/C-2 listesinden malzeme temin edilmesi hakkı tanınmışken, aynı engel sınıfında olup da 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa göre aylık bağlanmış maluller, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti

Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı maddesi veya 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun ilgili maddelerine göre vazife malulü ve gazi olan engelliler ile şehitlerin engelli yakınlarına hem EK-3/C-2 hem de EK-3/C-5 listesinden medikal malzeme temin edilmesi hakkının, engelliler arasında ayırım yapılması suretiyle Anayasa'nın eşit bir şekilde tedbir alma hükmü getirdiği gruplar içerisinde ayrımcılığa yol açtığını, ayrıca Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Hakları Sözleşmesinin ilgili maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmiş olup, SUT'da yer alan EK-3/C-2 ve EK-3/C-5 listelerinin tek liste haline getirilerek aynı durumda olan bütün engellilerin sağlık koşullarının ve yaşam kalitelerinin yükselmesine katkıda bulunacak malzemelerden eşit şekilde faydalanmalarının sağlanması yönünde tavsiye kararı verilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikayete İlişkin Açıklamaları

4. SGK Başkanlığı Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü/2016 tarih ve sayılı yazısında özetle;

4.1. SUT eki EK-3/C-2 listesinin, genel sağlık sigortalılarının ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin ayakta tedavileri nedeniyle ihtiyaç duyulması halinde bedeli Kurumca karşılanan eksternal protez-ortezleri kapsadığını, bu malzemelerden Gazilerimizin de yararlandığını, SUT eki EK-3/C-5 listesinin ise 3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış maluller, 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sayılanlardan 3713 sayılı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle aylık bağlananlar ile 3713 sayılı Kanun kapsamına girmese dahi başkasının yardımı ve desteği olmaksızın yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak derecede malul olan vazife ve harp malullerinin ayakta tedavileri nedeniyle duyulması halinde bedeli Kurumca karşılanan eksternal protez-ortezleri kapsadığını,

4.2. Şehit yakınları, vazife malulü ve gazilerimize yönelik uygulanan pozitif ayrımcılığın Anayasa'nın 10 uncu ve 61 inci maddesinde yer alan hükümler ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 63 üncü ve 73 üncü maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda yapıldığını, ayrıca Anayasa'nın 65 inci maddesine istinaden sosyal ve ekonomik alanda, devletin Anayasa'da belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek maddi kaynakların yeterliliği ölçüsünde yerine getirmeye çalıştığını,

4.3. Bahse konu listelerindeki farklılığın şikayetçinin iddia ettiği gibi 01/10/2014 tarihinde yapılan düzenleme ile oluşmadığını, öncesinde de bu şekilde bir ayırım olduğunu, 01/10/2014 tarihinde SUT'da yapılan düzenleme ile sigortalıların ihtiyaçları doğrultusunda EK-3/C-2 ve EK-3/C-5 listelerinde yer alan eksternal protez-ortezlerin güncellemesinin yapıldığını, yapılan bu güncelleme ile 22/06/2012 tarihinden önce gazilerimizin tedavileri ile ilgili ihtiyaç duydukları her türlü ortez/protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin bedellerinin herhangi bir kısıtlama getirilmeksizin Kurumca karşılandığını ve tıbbi malzemelerin fatura tutarı üzerinden ödeme yapılması uygulamasına, bazı firmaların aynı ya da muadil tıbbi malzemeler için yüksek ve farklı tutarlı faturalar düzenlemesi ve dünyada henüz klinik başarısı kanıtlanmayan veya gazilerimizin tedavileri ile uygun olmayan tıbbi malzemelerin faturalandırılması uygulamasına, firmaların mevcut durumu suiistimal etmesi nedeniyle son verilerek, tıbbi malzeme bedelinin SUT eki listelerde yer alması halinde listelerdeki fiyatlar üzerinden, SUT eki listelerde yer almaması halinde ise fatura tutarı üzerinden ödeme uygulamasına geçildiğini, ancak bu defa da SUT eki listelerde yer almayan tıbbi malzemelerin firmalar tarafından fatura edilerek suiistimallerin devam ettiğinin görülmesi üzerine 11/09/2014 tarih ve 29116 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6552 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin 10 uncu fıkrasının 2 nci cümlesinde; "Ancak, 72 nci maddede belirtilen usullere göre bedelleri karşılanacak olan bu kapsamdaki ürünler, garanti süresi kapsamında veya aynı amaca yönelik

ürün talepleri Kurum tarafından yayınlanan ürün listelerinden yine Kurum tarafından belirlenen usul ve esaslara göre karşılanır.” şeklinde değişiklik yapıldığını, bu değişiklikte gazilerimizin tedavileri sırasında ihtiyaç duydukları klinik başarıları kanıtlanmış ileri teknoloji olarak adlandırılan eksternal protez-ortezlerin Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve diğer resmi sağlık kurum/kuruluşlarının yetkililerinin katılımıyla oluşturulan bilimsel komisyonların çalışmaları sonucunda belirlenerek SUT EK-3/C-5 listesine ilave edildiğini, bu düzenlemenin amacının gazilerimizin SUT eki listelerde yer almayan ancak listelerde yer alsa dahi Kurumca fatura tutarı üzerinden ödemesi yapılan tıbbi malzeme ödemelerinde yaşanan suiistimallerin ve klinik başarıları kanıtlanmayan veya gazilerimizin tedavisi ile uyumlu olmayan, SUT eki listelerde yer almayan tıbbi malzemelerin Kuruma faturalandırılmasının ve bu malzemelerin gazilerimizce kullanımının önüne geçebilmek olduğunu,

4.4. Genel sağlık sigortalıların ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin ayakta tedavileri sırasında ihtiyaç duydukları ve Kurumca finansmanı sağlanan tıbbi malzemelerin SUT eki EK-3C listelerinde yer aldığını ve bu listelerde yer alan malzemelerin ilgili branş akademisyenlerin katılımıyla oluşturulan bilimsel komisyonlar tarafından, sigortalıların tedavileri için gerekli olabilecek tıbbi malzemelerin göz önünde bulundurularak tespit edildiğini belirtmektedir.

5. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün .../2016 tarih ve sayılı yazısında özetle;

5.1. Sağlık yardımı ve sosyal güvenlik alanında yapılan düzenlemelerin geri ödeme kuruluşlarının kendi sağlık güvenceleri altında bulunan mensupları ve hak sahibi kimseler için karşılayacakları ilaç, tıbbi malzeme ve tedavi giderleri ile alınacak katkı payları vb. hususlara ilişkin usul ve esasların disiplin altına alınması ve uygulamada birliğin sağlanması amacını taşıyan yasal düzenlemeler olduğunu, gelişmiş ve ekonomisi iyi düzeyde olan ülkelerin bile finansman yapıları ile bütçe olanaklarına göre hizmet sunumu ve sigorta teminat paketlerinin farklı düzenlemelere yer verdiğini,

5.2. Geri ödemeye esas konuların öncelikle sahadan toplanan bilgiler ışığında maliyet çalışmalarına dayalı olmak suretiyle, ilgili branş hekimlerinin katılımıyla oluşturulan bilimsel komisyonlar aracılığıyla tespit edildiğini, mevcut düzenlemelerin hekimler marifetiyle sürekli olarak değerlendirildiğini ve ihtiyaç duyulan düzenlemelerin ivedilikle yapıldığını,

5.3. 3713 sayılı kanun kapsamında sayılan kişiler için devletimizin belirli imtiyazlar getirmiş olduğunu ve sağlık hizmet sunumunda sorumlu olan idarelerin bu hükümlere uygun hareket etme zorunluluğunun bulunduğunu, bu kapsamda 3713 sayılı kanun kapsamında sayılan kişilere tanınan hakların engellilik durumuna göre değil, yararlandıkları kanun hükmüne göre getirildiğini, bu nedenle bu kişilerin engelli olmasından yola çıkılarak engelliler üzerinde ayrımcılık yapıyor iddiasının ileri sürülemeyeceğini, her engelli bireyin kendi durumuna göre sahip olduğu hakların farklı olduğunu, devlet memuru olan engelli birey ile hiçbir sosyal güvencesi olmayan engelli bireyin yararlandığı hakların farklı olduğunu, bu bağlamda Bakanlıkça SUT'da vazife malulü ve gazilere tanınan ayrıcalıklara yönelik olarak yapılan düzenlemelerin yerinde olduğunu mütalaa edildiğini belirtmiştir.

6. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün .../2016 tarih ve sayılı yazısında idare, Anayasa'nın 90 ıncı maddesi, Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin 25 inci maddesi, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 3 üncü ve 4 üncü maddelerine atıfta bulunarak Kurumumuza iletilen şikayet konusunun eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edebileceğini, ayrımcılık uygulamalarını beraberinde getirebileceğini ve konuyla ilgili yasal düzenlemelerin gerekli olabileceği yönünde değerlendirmede bulunmuştur.

C. Olaylar

7.1. Şikayetçi, SUT'da yer alan bir kısım düzenlemelerle engelliler arasında bir sınıflandırma yapıldığı, bu uygulamaların yasalar önünde eşitlik ve hakkaniyet ilkelerine aykırı olduğu ve sağlık haklarına erişimi kısıtlayıcı nitelikte olduğundan bahisle, vazife ve harp malulü olan engelliler ile vazife ve harp malulü olmayan engelliler şeklinde ayırım yapılmasına teşkil eden SUT'daki EK-3/C-2 ve EK-3/C-5 listelerinin birleştirilerek ayrımcı olduğunu iddia ettiği uygulamanın kaldırılması talebiyle 31/03/2015 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

7.2. Şikayetçi tarafından yapılan bu başvuruya Kurumumuz tarafından idari başvuru yollarını tüketmediği gerekçesi ile 28/04/2015 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumuna "Gönderme Kararı" verilmiştir.

7.3. Kurumumuz tarafından verilen Gönderme Kararı üzerine Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğünün 27/05/2015 tarih ve sayılı yazı ile şikayetçinin talebini reddetmesi üzerine, şikayetçi 30/11/2015 tarihinde posta yoluyla Kurumumuza yeniden başvuruda bulunmuştur.

D. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

8. Şikayet konusu işleme ilişkin bilgi ve belgeler SGK'dan istenilmiş olup, ayrıca Sağlık Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na şikayet konusuna ilişkin görüşleri sorulmuştur. İdarelerce 4, 5 ve 6 numaralı paragraflarda yer alan açıklamalar yapılarak, konuya ilişkin belgelerin örnekleri gönderilmiştir. Ayrıca engellilerin yaşamış olduğu sağlık sorunları ile ilgili olarak, Derneğinin (...) hazırlamış olduğu "Mevzuattan Uygulamaya Engelli Hakları İzleme Raporu, (2013, 2014)" incelenmiştir.

III.HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

9. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

9.1. "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesi; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.... Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılamaz."

9.2. "Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler" başlıklı 61 inci maddesi; "Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır."

9.3. "Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırları" başlıklı 65 inci maddesi; "Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir."

9.4. "Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı" başlıklı 74 üncü maddesi; "Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir."

9.5. "Milletlerarası Andlaşmaları Uygun Bulma" başlıklı 90 inci maddesi; "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir... Usulüne göre yürürlüğe

konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.” hükümlerini amirdir.

10. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin “Sağlık” başlıklı 25 inci maddesinin (e) bendinde; “Ulusal mevzuatın sağlık ve yaşam sigortasını düzenlediği hallerde, engellilerin bu sigortalardan yararlanmaları bakımından ayrımcılık yapılmasını yasaklar ve sigortanın adil ve makul olmasını sağlar.” denilmektedir.

11. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmü yer almaktadır.

12. 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin (e) bendinde; “Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen kamu görevlileri ve sivilleri”, (f) bendinde; “İç güvenlik ve asayişin korunmasında veya kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile ilgili olarak güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden yardımcı olmuş ve faydalı oldukları yetkililerce tevsik edilmiş şahısları” düzenlemeleri yer almaktadır.

13. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı maddesinde; “Muvazzaf, yedek ve gönüllü erlerin silah altında buldukları esnada veya celp ve terhislerinde (Serbest sevkler dahil) sevkleri sırasında, Yedek Subay okulu öğrencilerinin gerek okulda, gerek okuldan evvelki hazırlık kitasında vazife malulü olmaları halinde, kendilerine, öğrenim durumlarına göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde tespit edilen giriş derece ve kademe tutarlarının, daha önce Devlet Memuriyetinde bulunmuş olanlardan kazanılmış hak aylıkları veya emekli keseneğine esas aylıkları, sözü edilen giriş derece ve kademe tutarının üzerinde olanlara bu aylıkları emeklilik gösterge tablosunda karşılığı olan derece ve kademe tutarının,% 70'i üzerinden aylık bağlanır. (Ek fıkra: 04/07/2012-6353/68 md.) Harp okulları ile astsubay meslek yüksekokullarında veya üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına öğrenim görenler veya kendi hesabına öğrenim görmekteyken askeri öğrenci olanlar, Polis Akademisi ile Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde veya üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına öğrenim görenler veya kendi hesabına öğrenim görmekte iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına öğrenim görmeye devam edenler, Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü veya Milli İstihbarat Teşkilatı hesabına açılan okullarda öğrenim görenler ile Türk Silahlı Kuvvetleri veya Emniyet Genel Müdürlüğü adına öğrenim görmek üzere temel ve intibak eğitimine tabi tutulanlardan; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmamış olup da bu öğrenimleri veya eğitimleri nedeniyle 12/04/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki terör eylemlerinde hedef alınarak hayatını kaybedenlerin, hak sahibi yakınları veya engelliliğinin derecesi itibarıyla bu Kanun hükümlerine göre malul olduğuna karar verilenler birinci fıkra hükümlerinden aynı şekilde yararlandırılırlar. Bu suretle bağlanacak aylıklarına, maluliyet derecelerine göre, 55 ncı maddede gösterilen nispetlerde zam yapılır. Askerlik vazifesini veya yedek subaylık hizmetini başkasının yerine yaptığı anlaşılmalara aylık bağlanmaz.” hükmü yer almaktadır.

14. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun Malul Olanlarla Aylığa Müstehak Dul ve Yetimlere Yardım başlıklı 21 inci maddesinde; “Kamu görevlilerinden yurtiçinde ve yurtdışında görevlerini ifa ederlerken veya sıfatları kalkmış olsa bile bu görevlerini yapmalarından dolayı terör

eylemlerine muhatap olarak yaralanan, engelli hale gelen, ölen veya öldürülenler hakkında 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.” düzenlemesi yer almaktadır.

15. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun;

15.1. “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin (a) ve (b) fıkralarında; “(a) **Doğrudan ayrımcılık:** Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, (b) **Dolaylı ayrımcılık:** Görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda engelliliğe dayalı ayrımcılık temeliyle bağlantılı olarak, engellinin hak ve özgürlüklerden yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını” ifade ettiği,

15.2. “Ayrımcılık” başlıklı 4/A maddesinde ise; doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasak olduğu, eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınacağı, engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemeyeceği düzenlenmiştir.

16. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun;

16.1. “Finansmanı Sağlanan Sağlık Hizmetleri ve Süresi” başlıklı 63 üncü maddesinin birinci fıkrasını (f) bendinde; “Yukarıdaki bentler gereğince sağlanacak sağlık hizmetleriyle ilgili teşhis ve tedavileri için gerekli olabilecek kan ve kan ürünleri, kemik iliği, aşı, ilaç, ortez, protez, tıbbî araç ve gereç, kişi kullanımına mahsus tıbbî cihaz, tıbbî sarf, iyileştirici nitelikteki tıbbî sarf malzemelerinin sağlanması, takılması, garanti süresi sonrası bakımı, onarılması ve yenilenmesi hizmetleri.” ile, **değişik ikinci fıkrasında;** “**Kurum, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemleri ile (f) bendinde belirtilen sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini, ödeme usul ve esaslarını Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.** Ancak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşünün alınması (f) bendinde belirtilen ortez, protez ve diğer iyileştirici nitelikteki araç ve gereçlerin miktarını, standartlarını, sağlanmasını, uygulanmasını, kullanma sürelerini ve garanti süresi sonrası bakım, onarım ve yenilenmesi hususlarını kapsar. Kurum, bu amaçla komisyonlar kurabilir, ulusal ve uluslararası tüzel kişilerle işbirliği yapabilir. Komisyonların çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir.” hükümleri yer almaktadır.

16.2. “Sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesi” başlıklı 73 üncü maddesinde; (Ek fıkra: 04/07/2012-6353/84 md.) "3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış maluller, 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sayılanlardan 3713 sayılı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle aylık bağlananlar ile 3713 sayılı Kanun kapsamına girmese dahi başkasının yardımı ve desteği olmaksızın yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak derecede malul olan vazife ve harp malullerinin sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç duydukları her türlü ortez/protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçler herhangi bir **kısıtlama getirilmeksizin** Kurumca karşılanır." (**Değişik ikinci cümle: 10/09/2014-6552/49 md.**) Ancak, 72 nci maddede belirtilen usullere göre bedelleri karşılanacak olan bu kapsamdaki ürünler, garanti süresi kapsamında veya aynı amaca yönelik ürün talepleri Kurum

tarafından yayınlanan ürün listelerinden, yine Kurum tarafından belirlenen usul ve esaslara göre karşılanır...” denilmektedir.

17. Sağlık Uygulama Tebliğinin “Ayakta Tedavilerde Kullanılan Tıbbi Malzemeler” başlıklı 3.1.2. maddesinin;

17.1. (1) no.lu alt bendinde; SUT eki “Ayakta Tedavilerde Kullanılan Tıbbi Malzemeler” (EK-3/C) Listesinde yer alan Kurumca bedeli karşılanacak tıbbi malzemeler;

- a) Tıbbi Uygunluk Aranacak Tıbbi Malzemeler (EK-3/C-1),
- b) Eksternal Alt ve Üst Ekstremité/Gövde Protez ve Ortezleri (EK-3/C-2),
- c) Diğer Protez ve Ortezler (EK-3/C-3),
- ç) Tıbbi Sarf Malzemeleri (EK-3/C-4),
- d) Özel Hallerde Karşılanan Tıbbi Malzemeler (EK-3/C-5), listelerinde SUT kodları, alan tanımları ve fiyatları ile tanımlanmıştır.

17.2. (17) no.lu alt bendinde; “3713 sayılı Kanuna göre aylık bağlanmış maluller, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sayılanlardan 3713 sayılı Kanun kapsamına giren olaylar sebebiyle aylık bağlananlar ile 3713 sayılı Kanun kapsamına girmese dahi başkasının yardımı ve desteği olmaksızın yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak derecede malul olan vazife ve harp malullerinin sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç duydukları her türlü ortez/protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin bedelleri herhangi bir kısıtlama getirilmeksizin Kurumca karşılanır.” denilmektedir.

B. Şikayet Konusuna İlişkin Uygulamalar.

18. Anayasa Mahkemesi’nin 11/05/1999 tarih ve E.1997/65 K.1999/15 sayılı kararında; “Yasa önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. **Durum ve konumlarındaki özellikler kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Özelliklere, ayrılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi eşitlik ilkesine aykırı değil, geçerli kılar. Anayasa’nın amaçladığı eylemli değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.”** denilmektedir.

19. Anayasa Mahkemesinin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun bazı maddelerinin anayasaya aykırı olduğuna yönelik başvuru kapsamında mahkemece sigortalıların prim ödeme yükümlülüklerinin de Anayasa’ya aykırı olup olmadığına ilişkin 15/12/2006 tarih E.2006/111 ve K.2006/112 sayılı kararında, sosyal güvenlikle bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standartı güvencesinin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak, kişilerin yaşlılık, hastalık, malullük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin

korunmasının amaçlandığı, **Sosyal Güvenlik Kurumunun amacına uygun olarak hizmet verebilmesinin sahip olduğu parasal kaynaklara bağlı olduğu vurgulanmıştır.**

C. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

20. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, idarece tesis edilen düzenlemenin hukuka uygun olduğu değerlendirilerek şikayetin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

21. Şikayet başvurusu, 3 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, engelliler ile şehit yakını, vazife malulü ve gazi engelliler arasında ortaya çıktığını iddia ettiği ayrımcı uygulamanın kaldırılmasını talep etmektedir.

22. Anayasanın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında sosyal devlet ilkesine yer verildiği, 5 inci maddesinde ise, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlama, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırma ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın devletin temel amaç ve görevleri arasında sayıldığı dikkate alındığında, konunun sosyal devlet ilkesi çerçevesinde ele alınması gerekliliği söz konusudur. “Sosyal devlet” ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi kararlarında egemen olan görüşe göre sosyal devletin görevi, kişinin onurlu bir yaşam sürdürmesi, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirmesi için geçerli koşulları oluşturması, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti, sosyal gönenci, sosyal güvenliği ve toplumsal dengeyi sağlamaktır. *(Kamu Başdenetçisinin, 2015/1138 şikayet no.lu ve 03/07/2015 tarihli Ret Kararı, 17 nci paragraf)*

23. Paragraf 9.2.'de belirtildiği üzere, Anayasanın "Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler" başlıklı **61 inci maddesinin birinci fıkrasında**, devletin, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri koruyup, toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlayacağı, **ikinci fıkrasında ise**, devletin, engellilerin korunmaları ve topluma intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alacağı düzenlenmiştir. **Şehit yakını ve gazilere ilişkin fıkra ile ilgili gerekçelerin incelenmesi neticesinde**, toplumumuzun fedakarlık yapmış şehitlerin yakınları ile gazilerin korunmasını direktif olarak kabul ettiği ve şehitlerin geride kalanları ile gazilerin korunmasının toplumsal garanti altına alındığı görülmüştür. **Engellilere yönelik fıkranın gerekçesinde ise**, devletin engellilerin çalıştırılmasını sağlamak, bazı vergi muafiyetleri getirmek ve rehabilitasyonlarını gerçekleştirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. **Şehit yakını ve gaziler ile engellilere yönelik bu gerekçeler karşılaştırıldığında, ülkemizin yaşamış olduğu ve içinde bulunduğu terör vb. olaylar nedeniyle fedakarlık temelinde toplumumuzun refahı için canını feda etmiş şehitlerimizin devletimize emaneti olan yakınları ile yine bu amaçla sağlığını ve çalışma gücünü kaybeden gazilerimiz için getirilen bu düzenlemelerin doğuştan veya sonradan engelli olan kesime göre daha kapsamlı ve güvenceli olduğu bu durumun da haklı bir nedeninin olduğu görülmektedir.**

24. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere (Bknz: 18. prgrf) Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi veya toplulukların yaratılmasını engellemektedir. 2010 Anayasa değişikliği ile 10 uncu maddeye eklenen “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” ifadesi aslında kanun önünde eşitliği aşan, haklar ve özgürlükler açısından dezavantajlı grupları toplumun diğer üyeleri ile eşitlemeye

çalışan ve bu anlamda fiili eşitliği sağlamaya yönelik bir düzenlemedir. Anayasa Mahkemesinin “...Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları geçerli kılabilir. Ancak kişisel nitelikler ve durumları özdeş olanların farklı kurallara tabi tutulmaları, Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur.” (Anayasa Mahkemesinin 07/02/2008 tarihli ve E.2004/30, K.2008/55 sayılı kararı) ifadesi ve **eşitsiz bir durumu ortadan kaldırmak amacıyla gerçekleştirilen farklı muamelelerin İHAS’ın 14 üncü maddesi ile koruma altında olduğu** (Prof. Dr. Sibel İNCEOĞLU (2013), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa*, 3.Baskı İstanbul, s:477) hususu birlikte değerlendirildiğinde yukarıda anılan her bir dezavantajlı grup için, devletin farklı kurallar belirlemesinin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağı sonucu da açıktır.

25. Diğer yandan, Yasama Organı "Yasamanın Genelliği İlkesi" çerçevesinde ve Anayasaya aykırı olmamak koşuluyla yasama organının istediği her konuda ayrıntılı düzenleme yapma hususunda takdir hakkına sahip bulunmaktadır. **Bu doğrultuda devletimiz, şehit ve gazilerimizin fedakarlıkları sayesinde hür, bağımsız ve güven içinde yaşadığımız ülkemizde varlığını borçlu olduğumuz şehit varisleri ile malul gazilere ölüm yardımı ve harcırah ödemesi, nakdi tazminat, vazife malulü aylığı, derece yükseltilmesi ve kademe ilerlemesi, sağlık hizmetlerinde katılım payı ve ilave ücret alınmaması, ulaşım araçlarından ücretsiz yararlanma, genel sağlık sigortası primi alınmaması, faizsiz konut kredisi verilmesi, mesken, gelir ve gümrük vergisi muafiyetleri, elektrik ve su ücretlerinde indirim, hususi damgalı pasaport gibi imkanlar sağlamaktadır. (Kamu Başdenetçisinin, 2015/785 şikayet no.lu, 10/07/2015 tarihli Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı, 22 nci paragraf)**

26. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre, (Bknz: 16.1. ve 16.2. prgrf) SGK sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını, kullanım sürelerini, ödeme usul ve esaslarını belirlemeye yetkili bir kurum olmakla birlikte, şehit yakını, vazife malulü ve gazilerin sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç duydukları her türlü ortez/protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin karşılanması noktasında, **Kuruma herhangi bir takdir hakkı tanınmamış olup**, Yasama organı, şehit yakını, vazife malulü ve gazilerin ihtiyaç duyduğu her türlü ortez-protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin SGK tarafından herhangi bir kısıtlama getirilmeksizin karşılanması gerektiğini düzenlemiştir.

27. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre, SGK’nın finansmanını sağladığı sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemini, Sağlık Bakanlığı’nın görüşünü alarak belirlemeye yetkili olduğu kurala bağlanmıştır. (Bknz: 16.1. prgrf) Sağlık Bakanlığı, konuyla ilgili olarak, ekonomisi iyi olan gelişmiş ülkelerde bile, sosyal güvenlik kurumlarının, finansman yapıları ile bütçe olanaklarına göre hizmet yaptığını ve sigorta teminat paketlerinin farklı düzenlemelere yer verdiğini, geri ödemeye esas konuların, sahadan toplanan bilgiler ışığında, maliyet çalışmalarına dayalı olmak suretiyle, branş hekimlerinin katılımıyla oluşturulan bilimsel komisyonlar aracılığıyla tespit edildiğini ve mevcut düzenlemelerin hekimler marifetiyle sürekli olarak değerlendirildiğini, ihtiyaç duyulan düzenlemelerin ivedilikle yapıldığını ve 3713 sayılı kanun kapsamında sayılan kişilere tanınan hakların engellilik durumuna göre değil, yararlandıkları kanun hükmüne göre getirildiğini belirtmektedir. Olayda Sağlık Bakanlığı’nın ayrıntılı cevabının teknik ve uzman bilgisini gerektirdiği, bu bilgi ve tespitlerin aksinin başvuran tarafından öne sürülmediği gibi Engelliler Konfederasyonunun görüşünde de aksinin öne sürülmediği, dosya içerisindeki idarenin cevabının içeriğinde de aksine bilgi, belge ve olguya rastlanmadığından idarenin cevabına itibar etmek gerekmiştir.

28. Şikayetçi başvurusunun, Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin, yukarıda 10 uncu paragrafta yer alan düzenlemesine atıfta bulunarak, engelli bireyin sigorta haklarından yararlanma sürecinde hiçbir şekilde ayrımcılığa maruz bırakılmayacağı ve bu ayrımcılık yasağına engelliler ile şehit yakınları,

vazife malulü ve gazi engelliler arasında farklı muamele yapılmamasının da dahil olduğu, dolayısıyla tıbbi malzemelerden yararlanma konusunda da ayrımcılık yapılmaması gerektiği yönündeki iddiasıyla ilgili olarak; söz konusu maddenin münhasıran sağlık ve yaşam sigortaları bakımından ayrımcılığı yasakladığı, bununla bireyin engelli olması nedeniyle sigortalanmamasının veya sigorta kapsam ve primlerinin engelli bireyi diğer bireylere kıyasla daha dezavantajlı bir konuma getirecek şekilde belirlenmemesinin önüne geçilmesinin amaçlandığı, bu bağlamda şikayetçinin ileri sürdüğü yorum ve iddianın yerinde olmadığı değerlendirilmiştir.

29. Anayasa'nın 90 ıncı maddesiyle kanun hükmünde kabul edilen Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) gereğince, sözleşmeye taraf olan devletler, engelli bireylerin temel hak ve özgürlüklerinden herhangi bir ayrımcılığa uğramaksızın yararlanmalarının güvence altına alınmasının ve engelli bireylerin fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel çevreye, sosyal koruma, sağlık, rehabilitasyon, eğitim hizmetlerine, bilgi ve iletişime erişimlerinin sağlanmasının gerekliliğini kabul etmiş sayılmaktadırlar. Bu uzlaşa ve ortak anlayış doğrultusunda taraf devletler, engellilerin ihtiyaçlarına göre ayrımcılık yapılmaksızın düzenleme yapma yükümlülüğü altına girmişlerdir. Uluslararası mevzuatın engellilik konusunda koruma alanı, farklı engelli gruplarına yönelik farklı düzenlemeler yapılmaması ve toplumun diğer bireyleri ile karşılaştırıldığında dezavantajlarını dikkate alınmasının gerekli olması noktasındadır. Bunun dışında engellilik bir sağlık sorunu olarak görülmeyle birlikte, çoğu engelli bireyin engele özgü zorluklar dışında diğer bireylerden farklı sorunları bulunmamaktadır. (*Kamu Kurumları İçin Uygulama Rehberi, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2012*) Engelliler tarafından, hayati öneme haiz tıbbi cihazlarının karşılanmadığı veya SUT'un uygulamasından kaynaklanan diğer sorunlarla ilgili olarak **somut yaşananlardan hareketle** Kurumumuza başvuru yapılması durumunda Kurumumuz daha önce vermiş olduğu kararlarda olduğu gibi insan hakları temelinde en uygun kararı verecektir. Adil bir toplumda fırsat eşitliğinden daha önemli olan, fırsatların herkes için artırılması yoluyla, kişilerin durumlarının genel olarak iyileştirilmesi, daha fazla imkan ve kolaylıklara sahip olmalarının sağlanması (*Mustafa ERDOĞAN (2008), "Adalet ve Eşitlik", Muhafazakar Düşünce Degisi, No:15, s.20*) ve bu noktada devletin fırsatları herkes için artırma gayretinde olduğuna dair bireyleri ikna etmesi, bireylerin de devlete karşı bu çabanın varlığına dair güven duyması gerekliliğinin göz ardı edilmemesidir.

30. Son yıllarda yapılan olumlu düzenlemelerle devlet imkanları ölçüsünde, **çocuklara** eğitim, sağlık, çocuk işçiliği, şikayet hakkı gibi konularda; **yaşlılara** 65 yaş maaşı, evde bakım parası yardımı, toplu taşıma araçlarını ücretsiz kullanma konularında; **engellilere** ulaşım, sağlık, çalışma ve istihdam, siyasi ve kamusal hayata katılım, habilitasyon ve rehabilitasyon, eğitim alanlarında; son olarak **şehit yakınları ve vazife malulü ile gazilere** de hemen hemen aynı konularda milletlerarası mevzuat hükümleri doğrultusunda olumsuz sayılabilecek yönlerini gidermeye yönelik düzenlemeler yapmaktadır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, dezavantajlı kabul edilen kişi ve toplulukların kendine özgü bir hukuki konuma sahip olup olmadıkları ve buna bağlı olarak da farklı kurallara tabi olabileceği gerçeğidir. Devletin bu kuralları düzenlerken ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri doğrultusunda insan hakları temelinde hareket ederek, titiz ve hassas bir değerlendirme süzgecinden geçirmesi eşitlik ilkesinin uygulanması sırasında ortaya çıkacak sorunları asgari seviyeye indirebilecektir.

31. Şikayet konusu ile ilgili olarak **Engelliler Konfederasyonu**, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 15.1. numaralı paragrafta yer alan maddesinde, "Doğrudan Ayrımcılık" tanımına atıfta bulunarak SUT'da düzenlenen her iki listede anılan kişilerin engelli olduğu, bu kişilerin Sosyal Güvenlik Kurumuna tabi olduğu ve **söz konusu kişilerin aynı tıbbi malzemelere ihtiyacı olduğundan hareketle, doğrudan ayrımcılığın söz konusu olduğu görüşünü ileri sürmüştür.**

Ancak, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında olan kişilere tanınan haklar engellilik durumuna göre değil, yararlandıkları kanun hükmüne göre getirilmiştir. Doğrudan ayrımcılık tanımı bağlamında şikayet konusuna yaklaşıldığı takdirde, ayrı statülerin gereği olarak SUT'da gerçekleştirilen farklı düzenlemelerin "karşılaştırılabilir" olması mümkün gözükmemektedir. Bu itibarla yukarıdaki anlatılan gerekçelerle konfederasyonun görüşüne katılmak mümkün olamamıştır.

32. Bununla birlikte, şikayet dilekçesinde bahsedilen SUT'da adı geçen tekerlekli sandalye, akülü araba ve bası yastığı minderi için şehit yakını, gazi ve vazife malulü engellilere yapılan ödeme ile diğer engellilere yapılan ödeme arasında sırasıyla 2 kat, 4 kat ve 20 kat fark olduğu, idarece bu hususun aksinin iddia edilmediği, bu tespit karşısında 20 kata kadar varan ödeme farkının toplum vicdanını yaralayabileceği de dikkate alındığında, idare tarafından fayda-maliyet analizi de gözetilerek, bu marjın (fiyat farkının) birbirine yaklaştırılması için konunun idarece tekrar ele alınmasında fayda olabileceği değerlendirilmiştir.

33. Yukarıdan bu yana tüm açıklananlar, şikayetçinin iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları, mevzuat hükümleri, yargı kararları, Kurumumuzun daha önce vermiş olduğu kararlar ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde; engelliler ile şehit yakını, vazife malulü ve gazilerin Anayasamızda dezavantajlı gruplar olarak ayrı ayrı değerlendirildiği, bu kişilerle toplumun diğer bireyleri arasındaki eşitsizliği gidermek açısından, devletin bu kişiler lehine düzenlemeler yapmakla yükümlü olduğu, devletin şehit yakınları, vazife malulü ve gazilerin fedakarlıkları sayesinde ülkemizde hür, bağımsız ve güven içinde yaşamamızı sağlamaları nedeniyle, vefa borcu olarak, bu kişiler lehine bir hukuki konum oluşturduğu, bu düzenlemenin uluslararası standartlara aykırı olmadığı, ülkemizin mevcut konjonktürü içerisinde bu düzenlemenin bir kez daha yerinde, adil ve haklı nedenlere dayandığı, bu nedenle SUT'un bu kişiler lehine ayrı bir liste oluşturmasının eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmediği, bu konunun Anayasanın ilgili maddelerinin gerekçelerinden de anlaşıldığı, bununla birlikte engellilerin, toplumun diğer bireylerinin de yaşadığı genel sağlık sorunlarının büyük oranda karşılandığı, buna rağmen eksikliklerin olduğunun kabul edildiği ve bu noktada ilgili idarelerin daha kaliteli sağlık hizmetlerinin sunulması ve toplumda yaşayan tüm engelli bireylerin daha fazla imkanlara ve kaliteye sahip olması açısından dünyadaki klinik gelişmelere uygun yasal düzenlemeleri yapılmasının her zaman beklendiği değerlendirilmekte olup, şikayet konusu talebe ilişkin herhangi bir hukuka aykırılık tespit edilememiştir.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

34. Şikayet konusu olayla ilgili olarak, EHİS'in 25 inci maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru, 14 üncü maddesindeki ayrımcılık yasağı ve 17 nci maddesindeki hakların kötüye kullanımının yasaklanmasına aykırı davranıldığına ilişkin herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanılmadığından insan hakları ihlali tespit edilmemiştir.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

35. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine uygun işlem tesis etmeleri de beklenmektedir.

36. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde; Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan

haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeteceği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası"nda da yer verilmiştir.

37. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; idarelerden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, ayrıca idarenin başvuranla ilgili işlemlerinde kanunlara uygunluk, haklı beklentiye uygunluk, makul sürede ve gerekçeli karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi **ilkelerine uygun davrandığı**, ancak idarenin, karara karşı başvuru yolunu göstermeyerek **bu ilkeye uymadığı** anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

IV.HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

38. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması” başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiş; Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da Kurumun inceleme ve araştırmasını, şikâyet başvuru tarihinden itibaren, altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde durumun gerekçesiyle birlikte şikâyetçiye tebliğ edileceği ve durmuş olan dava açma süresinin tebliğden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememe gerekçesi ve dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu 27/05/2016 tarihli ve 4129 sayılı yazı ile şikâyetçiye bildirilmiştir.

B. Yargı Yolu

39. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 inci maddesinin 2 nci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden varsa arta kalan süre içinde İdari Yargıda yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosyanın kapsamına göre **ŞİKAYETİN REDDİNE**,

Kararın **ŞİKAYETÇİYE ve SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-İmzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi